

יְהוָה יְהוּדָה, בְּעֵדֶנְךָמֶת, אֹזֶן קַאֲסֶף נְעָגָעֵן דְּחִיפָות אַזְכָּב יְהוָה אֵין דִּיטְשָׁלָאנֶר דְּזָוִיעָרֶט.

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרקיו 20 בראש

הירנמן 12 זירנשטיין

સર્વત્રાંગનાં કાળી

לארן, זונטאג ני' מבטה תרצז | דרייצעהנפער יאהרנאנג | № 302 | Łódź, Niedziela, 29 grudnia 1935 | № 302

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71-

אדרעם פון רעדקציונן אונ ארכנישטראציע: לאָרְנוֹ, פֿעַמְרִיךְאָוּעָר 21, מעל. 71-224.

**לאוֹאַל עֲרָכָה לְעֶרֶט מִרְיָקִים
פָּאֵרִיז פָּאַחַט פָּוִי דְּעֵרֶר פָּעַלְהָעֵר-לִיגָּע
צּוֹטְרוֹן-וּוְאָטוֹם פָּאָר דְּעֵרֶר רַעֲגִירּוֹנְג מִיט אַמְעָרָה הַיִּיט פָּוִי 43 שְׂטִימָעָז**

א מעהריהית פון 20 שטימען פאר דער רגעידונג.

לידם פון 43 שטימען לאורך בעתרטבם וווערטען אלס, הונע אפמאך, בלוייט דאס אונטערנאלזאגאלע ריעס נזחונן פון דער רעטהרגן. עס דאלא בעטאנט וועז, אוווע וועלבען ער שטיעצט זיין פאליטז. צי' וועזען עז, אן לאואאלס חווינטיגע צויזוועט רעדז האט בעז מיטנע מעשיים נישט נזחונן אין החסם מיט די ער אמאט & נזחוטן אווינדרוך אין פראילאמענט אונז האט שלחונגען, ווועלכט איך האב נטמאקט און די פער- שום סנק משפייע גערווען אוויין רהוואלטאט פון פלייכטונגגען, והאט איך האב גענומען, צי' איז נשרווען אשר אפשמיטונג. א בעונזחערט טוחיסען אויגנדראק, פעהלהע, האט בשווייזן די פאקטן.

לאואל וועגן דיבעצייהונגגען פון דיטשלאנדר און דאטטען - פערבןנד פאריז, 28 (ספ. טעל).

פָּרְדוֹן, 28 (כט. טעל). דיטשלאנד אונ דאטטען-שעווינגן, האט לאוואל ער-
נאל וער ריסקסיע איז אהויף אויף דער מרי - קלערט, אונ איזו לונג ווי עס איז נישט
וואנט פראטערן לאוואר ערקלעערנדיג, אונ אויסחע, דערזונגענטערונג צוישען קרא-קוויך אונ דיטשלאנד
ענברענגן די קהויטא איזו זיין אולדעם, האט ער זיך, איז נישט לערוואן קיין גראאנטיען פון שלום איז
ענברענגן פוי זיין מערויפען, וואס פאר א פערברעבן אייראפע. איד שי אקט נישט וועגן קיין בעונגענערן
בוחן לערטהן.

תאג-טעליך אונזען זוארט נאכון פאנטזיאטונג או צוואר זיכערקייט.

אונזער זוארט

שׁוֹצֵל אֹזֶן בִּירָגְעַר

הנומד בעיון נודע לנו געגען זיך געגען זיך
ויסע אמאטטען, וווען לאנד גשט איזוריך ערשי
טערונגען, אין א פֿרְיוֹוּלִיטֶשְׁטָעַ לאגע. ברעכט עריגז
וואו און לאנד אויס אונגרוזען, אַרטְוָאַלְטְּזִיעַ
וְרְדוּמָה, דאן צוֹרְגָּנוּ שְׂדֵם בְּלִי קַעֲפְּטָבְּעָדָע זְדָרִים
וְוַעֲשָׂעָדָר שְׂדֵר שְׂרוֹן אָוֹן זְיכָרִיקָהָט פָּוּן דִּי בְּרַעֲמָדָע בְּרַזְּדָע
נְשָׁר, אָוּ טַס זָאָל זַוִּיחָה קְרִין שָׁוּם שְׁלַעַכְתָּם
נְשִׁימָט גַּעֲשָׂעָתָן. דִּי פְּאַרְשָׁטָהָעָטָהָט פָּוּן דִּי בְּרַעְמָהָע
עַן פָּוּן פְּמָעַט אַיסְחָרָן דְּוּרְמָטָאָל לְאוֹאָלָס קָאַפּוֹנָעָט.
מְלָאָט אַזְבָּעָן דְּוּרְמָטָאָל לְאוֹאָלָס קָאַפּוֹנָעָט.
אוֹרְוִי אַפְּשָׁטוּמָנוּ וְעַנְנָנוּ פְּאַלְעָטוּמָנוּ נְעַמְנָנוּ

די רעדע פוי געבעראל-אינספערטאר
ריידן ישמיורי

גרויסער אנטיגאי-טימינגע אין בי-ארבע

נַחֲלָה אֶת-נְאֹזִים-מִסְמָגָן אֵין בַּיְתָאָרָם

מִקְאָט-מִינִיסְטְּרָפִים — יְהָנָקָע, דָּרָ בְּאַתָּה דָּרוֹן
בְּיָמֵינוּ אֶת-קָרְבָּנוּתָן, מִבְּנֵי-הַמִּזְבֵּחַ, מִבְּנֵי-הַמִּזְבֵּחַ
דָּגָ אָיוֹ נְגָרְבָּקְצָפָן אֶת-מִינִינָגָן דָּפָר אַיְדִים סְפִן הַגְּנָדְלָס-מִינִיסְטְּרָפָר רָגְפָעָר, דָּפָו
רִימָשׁ-מִכְרָלְקָנִישָׂפָר לִיבָּע, וּוָסָם אָיוֹ מִיטָּא שְׁרִיפְתְּשְׁתְּצָלָעָר עַמְּדָה לְדָרְבוֹבָן אֵין דָרְקָרָם רָעָ
זְפָנְפָלָר, גַּעֲוָזְעָטָר פְּרִיטְשָׁר יְסָסִיךְ-מִינִיסְטְּרָ
זְרָעָצָרָ צְיִים צְרוּיךְ אַגְּרָגְנִיזָרָט וְעַזְוָעָרָן דִּירָ
דִּימְשָׁצָקְמִינְגָּטָעָן, הַוִּיטְזָעָבָלִין יְדוֹעָן. אֵין דָעָר
אַלְלָעָ רְפָזְעָרָ הַאֲבָעָן שְׁוֹרָף אַטְמָקְרָרָט דָעָם נָגָ
עַזְאָגָן-כְּאַגְּיָגָן יְמָם אֵין דִינְטְּשָׁבָן.

**בענירית דעם אַ-קָּרְאָנִישׁוֹ מַעֲרָאִיסְטֶץ =
רעדע פון פראקוראר רודניצקי**

**לובליבער יודישע אוֹן פּוַיְלִישָׁע אֲקָאָדָעָמִילָהָעָר
געשאָפָעָו אַכְמִיטָעָט צָוָם הַאָמָה גַּעֲגָעָו אַנְטִיסָעָמִיטָיָום**

אלטמענים די יזרישע סטודנטען וווען מאן האט איז באראטזוויסקע 18, כדי אין נאומין קון סטודנט
וואן טוּן ל'בְּלִינְגֶר אוניבּוּזִיטָעַט און מל'וכָה שפָן
עדאנונגיז אוניסדריךען זיין'ך סאלידְרִיכְטָע
יגיט די יזרישע קאָלְגָּאנְצָעָן.
דער פֿאָרוֹזְצָעָר ה', ר'זְבִּינְשְׁטִין צְפָנְטָן די
ערזְאָמְלָגָג און מעָלְדָּסָט, אוֹ דער פֿערְאָיִין האט
איינְגְּזָאָרְדָּעָט בְּלוּזָן דִּימְקּוֹטְ-חוּזְנָדָן, פְּדוּי אָז
יעבעָן די מעָלְדִּיקְלִיטִים איינְגָעָן אָזְנְשָׁט אַיְנוֹתָע
ארְדִּיסְצּוֹזָאָגָן זיך ווועָגעָן די גַּשְׁעָהָעָנוּשָׁן אֵין די
חוּזְנִי-שְׁוּלְצָן.
דער פֿאָרוֹזְצָעָר האט פֿערְעָדָט ה', קְוָטְשָׁעָר
יעבעָץ ווּדְבָּג אַעֲנְגָּרְדָּעָן אַיבָּעְרְבִּיךְ אַיבְּעָדָר דער בעָ
שִׁכְּבָּעָט טוּן אַנְטִיסְמִיטִיטִים אֵין פְּזִילָּעָן, אַזְוּזְבָּנָה
הַיְּיִגְּדָּלָה, אוֹ קִינְגָּמָל האט דָּאָס פּוֹלִישָׂא סָאָק נִישָׁ
עַקְעָמָבָּט ווּנְפָן יְדִירְתָּעָן דָּאָר תָּמִיד האט אֵין דָעָ
אַקְצִיאָגְּנָרָט קְלִיקָּע אַינְסְטִירִיטָט קוֹז העַצְּעָן.
דער ח', נְרִינְגְּפָּעָרְדָּהָט, אוֹ זִי פּוֹלִישָׂא
יְנִינְעָז ווּפָעָן אַזְוּזְעָמִיטָעָן, דִּי פָ. פָ. הָאָט
אַפְּלִיעָרִירִיט די גַּשְׁעָהָעָנוּשָׁן אֵין די חַזְיָן-שְׁגָגָן.
ו. ב' ישע סטודנטען האטען בְּלוּזָן דָּעַרְלָעְגָּנָט די

 Od 35 lat w stwierdzie driecka
a z każdym rokiem doskonalszy Puder Bebe Szofmana

אַיְמָפָאֶזָּאנְטָעַ לֹוִה פֿוֹזְ קִינְשְׁלָעֵר דִּיבָּאָק אַיְ פֿאָרִין

אנטאי אידעןס נרידעטען איףנאגען אדריכזופיהרען דעם וויליען פוז פעלעהר-בונד

חישר נוישר ענכל'ישער אויסטערן/זמניגויסטר ער איז פארטעל גומברג זונטיגן
איזוי אַרומָה האָט ער קעַרנוּמען קעַרעדעַגעַן אַמְתַע
שווין אַמִינְגֶס מְצָרָה אַהֲן אַפְּרַטְאָל גַּמְבָּהָגְטָגְן
חישר נוישר ענכל'ישער אויסטערן/זמניגויסטר ער איז פארטעל גומברג זונטיגן
איזוי אַרומָה האָט ער קעַרנוּמען קעַרעדעַגעַן אַמְתַע
שווין אַמִינְגֶס מְצָרָה אַהֲן אַפְּרַטְאָל גַּמְבָּהָגְטָגְן

נשבוריין און 1897 אלס זיבענער זהן פון בראָז
געט מעד ווילאָז אידען. ער שטאַטש פון אַלטְעַז
פָּאַמִּילְיָעַ פון דער נֶידְרַנְדֶּרְעַז עֲנֵגְלִישָׂעַ אַרְיסְטָטָ
הַרְאָטָעַ. לְרוֹתְּ דַּי עֲנֵבְלִישָׂעַ טְרָאַרְצִיעָס האָט ער אלס
עַלְאָטָעַ. לְאָגָעַ צִיטָטְדָּרְקָעַ צְרוּקִיגַעַחַלְטָעַ אַיָּה אַגְּזָעַ
עַלְעָטְרִוְיָעַן אַפְּרָטְקָעַלְיָה. דַּי מְגַנְּעַיָּה זְעַנְעַן נִשְׁתְּ גַּעַ
פְּנִיקָּעַ.
זְעַנְעַרְעַר זהן פון דער פָּאַמִּילְיָעַ נִשְׁתְּ קְרִוְיָן טִימְטוֹ
עד 1880 אַלטְז 38 יְאָהָרְדָּן, האָט אוֹיָא אַפְּלִיךְ אַן אַלְאָנָר
וּזְיַונְגָּד אַיְזָנִישָׂט קִיְּן מְגַנְּעַה צַו דָּרְמִינְדִּיכְעַן העַ
בְּשַׁעַר אַמְּמָעַן אַפְּרָהָהָעַלְבָּנִיםְמַעְשָׂרְגָּן זְגַעְנְרָלְקָעַ עַלְתָּעַר
דייט 1782 אַיְזָיָן עֲנֵבְלִינְגָּן גַּוְשָׂט גַּוְשָׂעַן אַזְזָיָן
קָעְרָבָונְדָּן. דַּאסְ, וּאָסְ מִעְן האָט אַיָּצָט אַן—
צְוֹוִיָּה
גַּעַר אָוּסְרָזְדְּמִינְגִּיסְטָעַ.

עד האם שמודרכט און אקספאורד איז אויסנעראכטן דע מלחהה. עד איז אויגונגערטעטען איז דער פיעקאָט טע און נומאקט גלענאנדע קארערעה און דער בריטישער אומשע איז נישט מעווען איזוּ ליכט צו דייגער און טטאַלצער יונקער. זעלכער האט איז דער דיסקוטע ליב צו בעגוצען טראַיקע און שאַר-ע אַזְנוֹנִים ווּ לְמַשֵּׁחַ, אָנוּ דער פְּרוֹזִישֶׁנָּה. דער 20-

מוסאליניים שו
א קראיעספאנדענט פון אונזילענדיישער צוינ שיקק
אָן דיזין שטודיזום האט ער געהאט טופאָנג ווי איזן
זיזן מליטערדיינט. אָן 1922 האט ער בעלענט עק
וואָטען אָן פֿאַקְומָן אֶרְדְּשָׁטָן פֿרְיוֹ פֿאַרְדְּגָן-
בְּצָהָלָעָן שְׁפָרָאָבָן, נאָר אַיִן דָּעַם וְעַלְפָעַן אַהֲרָן אַיִן
לְבָרְגְּוָעָן חַבְּרָאָהָן, פֿאַרְדְּגָן, צְבָאָהָן, צְבָאָהָן, צְבָאָהָן.

שנ' גווערטן קאנטידיקאט פון דער קאנטערוואטזווועש
בפארמייז צום פראילאמענט אונז אוין איזו אורהונגעפאלען.
א' זאחד שפעטער, וווען ער איזו אלט בעווען 26 איהר,
אייז ער אויסטען וועההטן ערוואָהדען איין ואַרוֹן. זיט
נישט זוּיִיט פון דער קליעינער/הוֹיפְּטֶדֶשְׁטָטָט פון
פָּמֵאַיִלְּסָן.
דָּגָן אַיִלְּסָן זַיִן וְזַהֲלָקָרְזָוִוִּין סְדֵרְיוֹ נְעַלְיָבָעַן.

אֲבָפֶתֶר עַד אֵין אֹזֶן בְּעִילִיבֶת, אֲוֹ בַּי דַּי לְעִצְמָתָו וְאַחֲרָה
לְלִוּן וְוְלִטְסָר וְוְאַדְשִׁינְלִיךְ אָוִיךְ אֵין יְהֻדָּעָן אַנְדְּרָן
קָרְיוֹן גְּעוֹזָנָם.

ונגיד שזאת שולחן סלולר. די "אסקארו". עס זענעם דארט אויניגעשטעלט טפליכע הגדערט: וויסע רוזנדיגט בקטעס. אין יומליך עס וואיזען די שואר- צע זעלגער מיט זיערע פאמיליעס. זיערע שוואָר זען וויטען מורה. ער האט ארויסגעבען אַפְּרַע, "בלע- בלאָן דונען מאָן". לומואהָריאָנט לִיְהָוָגָנוּן אַבְּגָדָן נאָך גִּישֶׁת אַוְסָנָעָהוֹבָה. אַלְקָס ער האט אַסְנָעָהוֹבָה זיון פֿאַלְיִיטִישׁ קָדְשִׁיעַ, האט ער שווין גַּעהָט אָנוֹ טַפֵּר זָךְ מַרְאַע וַיּוֹעַן אַזְוֵךְ דָּעַם נַחֲנָתָן אָנוֹ מיט בָּצָר אַזְוֵךְ אַזְוֵךְ שְׂוֹנָאָרָן קִינְטוּבָן אַיְן דְּבָרָלְבָּר

פָּרָלַאמְבָּנָט אֹוֹ עֶד בָּאֵל אֲדִינוּמָעָצְזָנָעָן גַּעַוְאָדָעָן
אָאוֹן רָעָם נָעָהָנָעָרָן קְרִיוֹן פָּוֹן דַּי רַעֲגָרָעָרָעָן. צָוְשָׁשָׁת
אָאוֹן עֶד גַּעַוְאָדָעָן פָּרָלַאמְבָּנָט אֲדִינוּמָעָצְזָנָעָן גַּרְוְוָאָטָסָעָן
רַעֲטָאָרָן 11 דַּעֲטוֹמָאָטָן לְאַקְעָדָן קְלַמְּפָסָאָן, וְזָסָ אֹוֹ

בדראן געווען אונטער מלוכה-סעדערטאָר און אונגעראַן זיעדר עליינע טריינום. און יהאָר 1926 און זיון קאָרערע אַרטיטעטערטאָן אַנטשיזידערע וווענונג: ער אַז גען, אויב אויר: זועל פֿעטשטעלען, אַז אַז אַז שׂוֹאַרְצַע בָּאַטָּאַלְיאַנְעַן קוֹן קָנוֹגִי וּקְטָאָר עַמְּגַעַל גַּעֲוָעַן פֵּאָר אַיטָּאלְיאַע בְּכָל נִישְׁתְּ מַעֲגָלִין גַּעֲוָעַן צָוָאַל פְּאַר אַיטָּאלְיאַע סַלְדָּאַטְמָעַן אַז.

לענין בו צום מותט פון שטראוס מאן ען האט ער אויף אמאבא קלאגניך הוייט זיך אן די קרייגס- שידען פון דיויטשלאנדס אריינטערטען אין דער פעלקער צו פירען א מלחהה. מיטר

רַיִיטשָׁע בְּעַרוֹאַפְּנָוְבָּגָס-פָּ

ורצערעד איבערגעטראגעז טיפער
היום 28-טען דיעאנטומבער אויז און דיטשללאגער בעז נען אונן א ריוויאנעם פערנעהם פערגרעטסערת נועוואראען זיךער
אלאלסטן גאנטארכטן גו צאפאטען א נויניג בראוניג אנטאלטבּאָטְבּן אַפְּרִירְקָסְטְּסָמְטְּחִים פְּנֵי דָּבָר פְּרִימָץ אַפְּרִיכָּג אָטְן

האיל דז צ'ארול ארבוימער ווירדען האבען פערגרענצערט
בשווארען אויף נאך אמאָל אוּ פַּיל, דער מאונגען פון
רוֹיזַ-שְׁמַפְּטָעָן האט זיך אין דער דזונגער בעוואָ
עהָדָר
בעונגסָם פַּאֲפֵרִיך ווּינְג גַּלְאָזֶת פִּזְחָלָן. די הוייפַּר
עהָדָר
זונעַלְיכִים אַין אָוּפְּוִיכִים רָאָטָן. קְרוּפַּוּ וּוּטַ אַין דָּר
פָּאַפְּרִיךְ האבען אַקְצִיעַם אַפְּעָר אַין אַ שְׂמַאַרְקָשֶׁר מִגְּ
דְּלַדְלָחוּטָן. דָּאָס אַפְּיַטָּאָל פָּון דָּרָר גַּעֲזַלְשָׁאָפְּטָן וּוּטָ
וּוּוּן בְּטַמְּלִיכָּמָן צָוָם טַילְ דַּוְעַקְטָן, צָוָם טַוִּיְוָה
וְהָרָדָר

דרש ר' ריכוסו והר און די בענער פאָריךען. אַסְלִינְג
אַקְצִיעַן מִנְדָּרְהִיּוֹת וּזְעַמְּטָר אַפְּבָעַן די בעאנטְסָע
פאָריךען פֿון פֿוֹפֿטְ�וּן נְאַזְעַן א. ג. פֿאָרְבָּעַן אַונְדְּרוֹ
(דִּיקְעַן בְּשָׁרֶבֶת). שְׂמָלְ-שִׁים האָרְכָּמָטָען אָזְן זַיְתְּ
בְּמַדְעַ. זֶה אָזְן פְּלָרָאָנְטָרָעָסְטָט אלְסָ אַפְּנְצָהְמָעוֹן
הַגְּזֵנְגָּה 124 אֲמְבָּרָהָה אֲזָהָהָה זְהָהָהָה זְהָהָהָה זְהָהָהָה

בזאת הוכרז ב-1933 על ידי מושל הארץ דוד פרנקלין רוזוולט. נאסר למכירת אניות אמריקאיות לאנגליה, ונאסר למכירת אניות אנגליות לאmericה. נאסר למכירת אניות אמריקאיות לאנגליה, ונאסר למכירת אניות אנגליות לאmericה.

היא איז פאַלט געאָנטערן איז, שט' שאָלטערן איז, ז'וּיבען די פֿינַאנְסִירָגָן נוֹישָׁט גַּעֲקָעֶט האַלְטָעָן אַז ז'וּיבָעָן
שְׂרִיט מֵיט דָּרָע פָּעָנְגָעָסְטָמָעָר פָּרוֹאַזְקָצִיעָז בָּזָן דָּעָז
פָּאַפְּרוֹקָע, עַס הָאָט זִיךְ אַזְוִיסְגָּעָוְוָהָעָן די זַוְּפָוָהָעָן
דְּגָקָוָת אַזְיָגְזָקְעָפָעָן מַאְשָׁתָעָן אַיז וּוּרְטָט פִּין אַסְטָּה
אוֹ אַזְוָּזָבָעָן אַז גַּוְּהָתָהָוָהָעָן בָּזָן דָּעָם גַּוְּהָתָהָמָט
אוֹ אַזְבָּבָעָן אַז גַּוְּהָתָהָוָהָעָן בָּזָן דָּעָם גַּוְּהָתָהָמָט

Digitized by srujanika@gmail.com

**דִּיטְשָׁע בַּעֲרוֹאַפְנוּבָּגָס-פָּאֶבְּרִילְהָעֵז
וּזְעַרְעֵז אַיְבָּעַר גַּעַטְרָאַגְּעֵז טִיפְעֵר אֵין לְאַנְד**

ובכער עטלויכע מאל איזויף וווערטן געהאלטטען בסוד. גען אין א ריזונען פערגענעם פערגעסערת געוווארטן ערלזען געהאלטטען צו שאפערן א ניעט דיטשלאנד בערד. די פאפריק שטחים פון דער צוימע בארכינג אין ערליין און און שכך פון בישלן. ווי מען דערויסט בעוואפערונגנען געהגען א פולטען אוסהרכ און דעם ביילאנס פון דער פירמעה ההיינמעטל אלואף דעם 30 ווינ פון קומלען איזויף איזויף איזויף זויט וווחט מען געווארדען יאהר. אויף איזויף זויט וווחט מען געווארדען אונפבלאגונג פון דער פרארוקציען. די לאנטנא פון לוייהגען און פונסטעם האט ויך נישט, קומלעדייג דערויף וואס דורך דער צויט וווען זוי שטאדיך דראדיצית טעוווארכען, איזו משך פון צוויז ראייה-טאמבען האט זיך איזויף דער דזונען בעוואר בעונסס פאפריק ווועינג געלאוש פיהילען. די הווטש זיך די פליסקיות פערערונגטען: די 8 מיליאן פאראק וואס די מלוחה האט געהגען דער פירמע מות א וויטטראונגענדע 21 צעגנטטנטער לאנג רעהרעניאהרא אונדערויהיט ווועט איזויך האבען די בעקאנטער פאפריקען פון יומטניינ אונזען א. ג. פאדרבען אינדור (דיקע בערטמאַ). שענעל-שים האראמאטען און זויט הסה 184 טאנקס און פאנצער אויטאט, די אפטויליגב פון ליאקאמאטוווען בווי מיט 400 אובייטשד שביבט די מלוחה גויט איזוט ווידער ביום איזאטטען דרי היינט א קליגען דאלען.

וויט דעם די הימלער רעהרעונג האט און אנהויב נישט קווקנידיג איזויף דער העכערונג פון אוף-טאל ערלזאל ארבייטער און דשר פירמע בארכינג הארכמאטען, איזס איזו פאראקומען איזויף פערגענונגנע יאהר האט דעם פיאנסירונג נישט געקבט האלטטען א גלייבען לייאן מארכ. מיט די פיריע קדרוקציען פון דער דער שריט מיט דער פערערונגערטרער פראדוקציין פון דער פאפריק, עם האט זיך איזויסטנשווען די גויטווען דרגיקט איזיגווקיען מאשען זוינ ווערטן פון דער שטאמבעט געוואילדיגע זפאפאען פון דער שטאמבעט, אונז דער דעם ביילאנס האט זיך דער ווערטן פון די זא- קוויט דעם פיאנסירונג בעניגס און פערערונגערטרען מוייאגען, קאמטשפיליגע בעניגס און פערערונג פון דער פאערס כבדי נאצ'זוקטען דער פאדרועונג פון דער גאנערס כבדי נאצ'זוקטען דער פאדרועונג פון דער געשית גערטרער פראדוקציען. ס'האט לעבעטן מעדר אונז צלייב דעם איזו דער חוב פון דער פירמע בארכינג די רער היינמעטל פירמע מיט וועלכער די האט זיך וויז איזט איזט צו אומענונגאען און משך פון זוינ 1934 בי ווערטן די געווארדען געהגען אונז אודטילען גענעדז יומי 1935 געהגען פון 2 מיליאן איזויף 12 דיטשלאנד מארכ.

אברהם ווועגן זיין בעציחונג צו טאלסטערטן

איך האפ' תמי' נעדנעם און זיין לערען און אונזער להערע — די יודישע, און א סך פונקטען און ער זיך, לוייט בירן מײַנְהָג צוּזָמָעָנָעָהָמָעָן מיט אונזער עכבר היכמִים און הייליגען. זיין תמי' ג'גער און אומאָוּפָהָרְלִיבָּשֶׂר קאמָפָ מִוְּטָן יצַר הָרָע, מִיטָּן שְׁטָן המשיחית; זיין אַפְּזָעָגָן זיך פֵּין בענְצָעָן פְּרָדָאָקְטָעָן סְפָּן נַעֲרָגָעָטָה חַיּוֹת; זיין אַרוֹנִים נַעֲפָטָן וְנוֹעֲנָעָן לְיַעַט צַיְּחָנָם וְאַסְמָמָה, זיין גַּאֲטָרָבָּעָנִישׁ, קַיְוָן לְעַצְמָעָר אַוְעֲקָנָהָן אַוְן זַיְן אַוְיִגְּדָשְׁמִיעָבָּעָן צַיְּדָרְוּוּתְּעָן רָשָׁן זָוֵר פָּזָן זַיְדָן וּפָאָ, זַיְן טוֹיט אַוְן אַפְּלָוָן זַיְן קַבְּרוֹהה — דָּרְמָאנָט אַוְן אַזְוִיפָּלְדִּי נַיְסְמִיכָּעָהָל דָּרְעָן פָּזָן אַוְינְדָּעָר לְעַנְדָּהָן, אַידָּק האָבָּטְרָה נַעֲלָיוּבָּט אַזְיָּזִי מִין פָּרְדוּלְבָּעָן טַרְעָפָּעָן זַיְדָן מִיטָּיָּהָם, וּוּעַט מַרְדְּגָנָעָר וְזַיְן צַוְּאַבְּרָגָעָעָן דָּעָם דָּאוּגָעָן עַרוֹיסָעָן קוֹינְסְטָלָשָׂר אַוְן דָּעָנְקָשָׂר, אַוְן דָּרְזָוִי בְּסָעָן יִם פָּזָן אַוְמְנִיהָקְוָבָעָן מַעֲנָשָׂעָן, וְאַיְיָעָרָא אַיְיָ אַוְמְגַנְּוִיסְלִיךְ אַזְוָּחָן שְׁמִינִיגָּה, וְעַנְעָן פָּרָאָרָן עַטְמָלְבָּעָן מַוְּלָּאָגָּעָן לְיַדְעָנָר, וְעוֹלָבָעָן וְעוֹלָבָעָן שְׁמַעְנָדָהָי אַוְסְגָּעָאָבָט אַוְן דָּרְגָּנִידָרִיגָּתִין, בְּיַיְוָעָלְבָעָן מַהְאָטָם צַוְּאָעָמָעָן, בְּלָעָעָמָעָן עַכְבָּעָן אַוְן זַיְן אַרְיוֹסָעָן שְׁמַעְלָט אַזְמָן שְׁאַנְדְּקָלְאָזָן פָּאָר דָּעָר נַאֲגָעָר וְעוֹלָט אַוְן וְעוֹלָט וְאוֹרָטָעָן אַזְמָן זַיְן שְׁתָאָרָק מַעֲכָטִיגְוָה וְאוֹרָט זַיְן אוֹרָק בִּיאַת מְשֻׁוָּת.

בדיעם בריף האט שלום עלייכם געשוריבען איז רוסיש צו יוסף פערפער, דע-ראקטאר פון דעם רוסיש - וועגעטמאר יישען ושורנאל „וועגעטמאראנסקאייע אפאוּרְעַנְיעַי“ אונ איז דארט נעדראקט געוויארעו אונ יאנוארד 1911.

אלא עקר בחריפות אין והעלבון אוחז דיזוט מוד מוריין
את אונר פרויט זיך איזויסנסגעבען אא אמאלונג פון מייל
בתוכנעם אונז זסחנטה וווענען טאלססטאייען, האט מיך,
ליידער, געפֿובּען אונז בעט, אבעט שוואקּט זיך נישט,
ס'אייז נישט איזו ערנטטט, איך שטאראבּ נאך צוישט. דו
לעצעט ציינט מראכּט איך אפיילו פון דעם זומיכות
פל אפטנער זוי פריזעהר. כאטש בייז אונז דעם עלטמער,
זוען טאלסטמאיז גאנז גאנז אונטארבען, איזו מיר נאך גער
בליעבן אנטאקסקורייען וואסערען דרייאויזנדזרויסונג ואחר
אבעט פון דעם טראכטמען פון טויז בייז צום טווט
גופא איזו אהיישער מהלך. איך קאו איזיך פערזיעבע
דען, איזו נישט איזו אומישולדריגע הון ווועט נאך בייז דע
מאלט געדראכט וווערצען אלס קרבּן פאל אונז; נישט
אייזו קעלפּעל ווועט נאך נאט די נשמה אונטערבען איזו
באמען פון א, בעשטייך''. וואס דער גומחהארצינער
דאקטנאאר בעטעהלט אונז צו עטצען נישט אנדיערט וו
נאך האלבּערזעראמען, אונז נאך מיט א בייסעלע פריש
בלוטן; נישט איזו הונדערט פרעהלהיכע, לעבענסלאס
פינגע פישעלעך ווועלען צאטפּעלדר שטאטראכטען פאל דעם
צועט צו זונדען פערזונאנדרעלט איזן קאנטשוווען איז
מארזונאם, וואס מיר פערזונטערען אוזו פול. ניט איזו
פאל דער לובע צו אט די טיעדרינקע ריזעע, גלאאנציגע
פישעלעך, וווע דערפאר וואס. זוי דיזען אונטער אבעט

דו זאך, ווֹ איזה ר זעהט, בעשטעטה איזעגעטלוי
און דעם, וואס איזידער מיר מעדטערן צום געפראָ
מענַס, אָדרֶר קעלְבָּלָס ברומעטל, מזונען מיז אומבע-
דונַס פערשְׁלִינְגָּן עטְלִיכְּבָּעָן אָזְלְכְּבָּעָן פֿישְׁעַלְעָה,
אוֹזְוֹן לְעַדְגָּט אָזְנַס דער מעַדְצִינְשָׂעָר קָאַטְעָבָים, אָזְנַס
דֵּי חַוְנְטַאָגָעָן מְעַשְׁחָיוֹת אָזְזַמְּתִים פּוֹלְקָאָם סָאָרָ
לְהַדָּאָה. אַיזָּה מְוֹזָעָן מִיר מַוחְלָזָן, וואס אָזְדַּבְּן אַזְנַ
בּוֹסְעָל פֿעַרְקָאָבָּעָן אָזְזַטְמָן; דָּאָס חָאַט אָבְעָרָדָאָר
(אָזְדָּר ווֹסְטָמָט עַמְּגַנְּצָן גּוֹטָן) אַגְּרוֹסְעָ שִׁיחָוֹת מִוְּטָ
טָאַלְסְטָמָטָיְעָן אָזְן אָזְדָּאָרָי מִיטָּן אָזְן דֵּי, ווֹעֲגַעַטָּאָ
דִּיאָזְנְקָאָפָּעָן, אָפְּזָוְרָעָן". אָפְּנָעָר אַיזָּה פֿעַרְלָאָגָנָט
אָזְדָּר זָאָל אָזְקָד שְׁרוֹבָעָן מִיןָן מִוְּגַנְּגָן אִיבְּנָר טָאָלָ
סְטָמָעָן, נָאָט גְּרוֹסָעָר! אָזְדָּר זָאָל שְׁרוֹבָעָן אִיבְּנָר
אָזָא דָּעָן פָּוֹן לְוַטְּהָרָאָטָר! אָזְדָּר זָאָל שְׁרוֹבָעָן אִובְּנָר
אָזָא שְׁמַזְוֹן פָּוֹן דָּעָרָן מְעַשְׁחָיוֹת!

פואן -

רָאֵד הַלְדוֹשִׁי

ידי נארישקייט האלט זיך שטענדיג איז אויך. שטענער
דא זונדגערט.
כאמש ער האט איזו שטארק געהאלטען פון
וואיסען און חכמה, איז ער זאָר גיעזען שטארק
געגען דעם, איז אימיצער זאל זיך גראַיס האַלטען צוּ
וליבּ דעם וואָס ער זויסט און איז קלוג. ער האט
וועגען דעם געזאגט :

עס זונגען דאָ דריי מינטム באַ-אַקצערען צוּוּ
שען די דינער פון נאָט: דער דינער, וועלכעַ אַזְּ
פֿרִיט טאג אונן נאָקט פֿאָר גָּאָט. אונן ער גלוּבּיט,
אוּ ער האט דאָך גַּאנְדִּישׁ דער גַּרְדִּיכְט. — אַט
דער מײַן דינער שטעהַט אוּיךְ דער הענטער מְדֻ
רְגָּה. דאן קומט דער דינער, וועלכעד האָט גַּאנְדִּישׁ
אוּיְגַּעֲטָהן, וואָס זאל האָבעָן אַ צְפָּרָט. פֿאָר נאָט,
אַפְּגָּעָר ער וויסט דאס. ער איז דער אוּרְבָּאַיסְטָ
זִינְגָּה. — אַט דער מײַן דינער איז פון דוֹיְשְׁנִיטָ
לִיכְעָן ווּרטָט; ער קעָן נאָר זוּן עס איז אַנְהִיבָּעָן
יקְטִיגְטָן די עַבְדָּה הַבּוֹרָא. אַמְּנִידְרִיגְסְּטָעָן שטעהַט
דער צְדִיק, וועלכעד איז שְׂתָּאָלָץ מִיטָּדָע זוֹאָס ער
ווּוּיסְטָ. אַט דער מײַן כָּאַ-אַקְטָעָר איז זוּנְגָּז וואָס
זְוּרָטָ. ער נאָרט זיך אַלְיוֹן אַעֲלָע ווַיְנַעַּטָּ
אַוְן זִין טְרִיהִיטָ צְוֵי דער גּוֹרָה אַוְן צְוֵי דַּיְמָזָן

וְיִגְעַן צֵי הַאֲפָעָן אַ וְיִגְעַן צֵוֹ זִינְעָן גָּזָעָן.
עד האט אונד, געוזאנט, אז די ליבען פֿוֹ דֶעֶט
וועדען צום פֿאלק יִשְׂרָאֵל אַיז אָזֶן וְוִיכְתָּבָגָן וְוִין
ליבען צו גאנט. "דער אַמְתָּעֵד בעווינוּ פֿאָן אַגְּנוּעָן
פֿאַארטְשָׁוִיט אַין עַבְזָה הַבּוֹרָא אַיז דָעַר פֿאַרטְ-
שְׁדָרִיט וְוָאָס מִיד הַאֲפָעָן גַּעַמְאָכָט אַיז דָעַר לִיבָעָן צום
פֿאלק יִשְׂרָאֵל". וְוָאָס דָאָס מִינְיָנָן, אז אַין דָעַר לִי-
צעַצְמָה צום פֿאלק שְׁפִיגְעַלְתָּן זִיךְ אַע דָעַם מעונשען לִיבָעָן

דער "יד הקדוש" האט זעהר שטראק געהאל-
גען, און אלע יונדען דראָהען זיין גלייד און זיך
אַלְטַעַן גְּלִיהָה. ער האט וועגען דעם געוֹזָגָט קָאָל-
עַבְדָּעָס: "וְעַזְעַמְעַר זֶלֶם מֵר גַּעֲוִיזָעָן אֵין אַסְיָדוֹר דַּעַם אָזָה
אַסְיָדוֹר זֶלֶם מֵר גַּעֲוִיזָעָן אֵין אַסְיָדוֹר דַּעַם אָזָה
וְדַעַם. ער האט מיד געוֹזָגָט, אָז וְעַזְעַמְעַר אַזְעַלְכָּבָע
אוֹחוֹיות שטעהָנִין צוֹאָמָּפָן, אַיִינְשָׁר נַעֲפָן דַּעַם צְחִוִּי-
טָעָן, דָּאוֹ אַז, דָּאס דָּאָר בָּא גַּעַן פָּהָן דַּעַם אַלְעַרְהִילְגָּ-
גָּן גָּאָט.

געוואָאלטען פּון דער רײַנְקִירִיט אָון פֿעַטְקִיִּיט פֿה
זויַּן בְּאַמְּצָעָן. עַכְּדֵה אַחֲרֵי גַּעֲפָאַת צֹר רְוֹפְּעָן דֻּעַם
חַלְמִיד מִית דֻּעַם רְבִינְן אַיִּין נָגְמָעָן, אָנוּ דְּעַרְפָּאָר
הַאֲתָּא מַעַן אֵתֶם גַּעֲרָוֶעָן אַיִּינְקָאָר "הַיְּהִוָּדִי", דַּעַר
"הַדִּי". שְׁבַּעַתְּרֵי וּוֹעַן עַל אַיִּין גַּעֲרָוֶעָן אַיִּינְקָאָר
מַעַן אַיִּיךְ גַּעֲנָגָט, אָנוּ מַעַן הַאֲתָּא אֵתֶם גַּעֲרָוֶעָן
"הַיְּהִוָּדִי", וּוֹילְיָן זִיְּן נְשָׂמָה אַיִּין גַּעֲוָן אָלַיְצָה פּוֹנָן
"מְרַדְכִּי הַיְּהִוָּדִי", יוּלְלָבָר הַאֲתָּא גַּעֲרָוֶעָט דִּי יְוָ-
דָּעַן פּוֹנָן המִינְעָן אַיִּין אַחֲשָׂרְוִישָׂס צִיטְעָן.
צִי זִיְּן גַּעֲלָרְנְטִיקִיִּיט הַאֲתָּא דַּעַר "יְוָדִי" זִיְּן
אַזְּרָק אַוְּתְּגַעְגִּיבְעָנָט מִיט זִיְּן גַּרְוִיסָּעָר חַלְהָבָות.
עַר הַאֲתָּא בְּעַזְעָסָעִי אָל גַּעֲוָלְדִּיגְעָן גַּרְוִיסָּעָן בְּרָעָן
וַיָּאמֶר הַאֲתָּא בְּעַזְעָנְדוּלְדִּים אַוְּסְעָדְלִיקִיט אָן זִיְּן
דָּאַזְעָנְעָן. אַטְ צְלִילָבְּ זִיְּן פְּיַעַדְאָן. זִי
הַאֲתָּא מַעַן תַּיְהָבָ בְּעַצְיְיכָנָט אַלְס "קְדוּשָׁ", אָנוּ
עַר הַאֲתָּא בְּעַקְמָעָן דֻּעַם נָאַצְעָן דִּי "יְוָדִי הַקְּדוּשָׁ".
דַּעַר יְוָדִי הַקְּדוּשָׁ אַיִּין אַזְּרָק גַּעֲזָעָן בְּעַרְיָהָמֶט
פְּאָאָר אָל וְהַרְאָרְקָטָעָן פְּעַזְעַנְלִיקִיִּיט, פְּאָאָר אַזְּדִיק
חַמִּים, יוּלְלָבָר הַאֲתָּא בְּעַזְוִיגָּת דֻּעַם יִצְרָאָר הָרָעָן וְאָר
זִיְּן עַר אַיִּין גַּעֲוָן אָל יְגַעְרָמָן. עַס וּוּרְטָה דַּעַר
צְעַהָלָת. אָנוּ בַּעַמְּ דַּעַר יְוָדִי הַקְּדוּשָׁ אַיִּין גַּעֲוָן אָל
גַּמְרָא מַלְמָד אַיִּין פְּשִׁיכָּעָן הַאֲתָּא אֵתֶם גַּעֲרָאָה
אָל גַּרְוִיסָּעָר נְסִינוֹן. עַר הַאֲתָּא גַּעֲוָוִינְטָבְּיִי אָל בָּעַל
הַבְּחִיה פּוֹנָן שְׁתָאָט וּוּלְלָבָר הַאֲתָּא גַּעֲרָאָה אָל טָאַכְטָעָר,
אָנוּ אַיִּין אָל בִּינְאָכָט אַיִּין אָטְ דִּי טָאַכְטָעָר אַרְיָין צָר
אַיִּיהם, יְיָין צִימָעָר אָל נְאַקְעָטָע, אַיִּינְקָאָדְרָעְדִּיבְּ
אַיִּיהם דְּעַרְמִיט צָר אַיִּינְדָּבָר עַר, אַזְּזָיְיָה אַיִּין
קְרַעְתִּיגְיִי זִי עַר אַיִּין גַּעֲוָן, הַאֲתָּא זִיְּרָהָאָר וּזְהָר
דְּעַרְשָׁרָקָעָן. עַר אַזְּזָיְיָה צְגַעְלָאָכָעָן צָוָם קְעַנְסָטָע
אַיִּינוֹ אַיִּין אַרְיוֹסָעָפְּרָזָגָעָן. עַר הַאֲתָּא דִּי גַּאֲנָצָעָן נְאַכְטָמָן
אַרְמוֹגְבָּלָאַנְדָּוּשָׂעָט אַיִּין קַעַלְתָּ אַוְּנָ שְׁנִיָּיָן אַיִּיךְ
אוֹאָן אַזְּקָעָן הַאֲתָּא עַר זִיְּרָ גַּעֲרָוֶעָט פּוֹנָן דַּעַר זִיְּנָדָן.
עַס וּוּרְטָה אַיִּיךְ דְּרָצְעָהָלָת, אָנוּ שְׁפָעָשָׂעָר אַיִּיךְ דַּאֲסָ
מִיְּדָעָל בְּעַקְמָעָן צָר אֵתֶם אַפְּנָ גַּעֲוָן, עַרְקְלָעְהָרָעָן
דִּיְגָ, אָנוּ זִי וּוּיְסָט נְיִשְׁתָּוּס וּאָסָס אַיִּין מִיט אַיִּיךְ גַּעֲוָן

אין יְהִי עֲבֹעַ וְאֶכְתָּב, און פְּאַר וְוָסֵם זַי הַאַט אָנוֹ אָזֶן דָּעַר "יְהִי הַקּוֹדֶשׁ" אַיְזָן גְּעוּזָן זַעֲמָן
גְּעַזְתָּן. הַאַט עַד אַיהֲר גַּעֲנַטְפָּעַטְמָן: אַיר יוּוֹסֵט אָזֶיךְ קָלוֹג, אָנוֹ עַר הַאַט גַּעַתְּאַלְעַטְנָן נַאֲרִישְׁקִיטָּפָר
נַיְשָׁטָן. מַשְׁמֻעָח דָּאַס אַיְזָן נִישְׁתְּגַעַזְוָן מִיטָּדְיָן יְיָנָד. עַר הַאַט וְוָעַגְעָן דָּעַט גַּעַזְוָגָט: "דָּעַר חַלְמָה
זַיְלָעָן, נַאֲרַד דָּעַר שְׁטוֹן הַאַט אַגְּנוּזְמָעָן דִּינָן גַּעַ-לְעַרְנָט אַגְּנוּזָן. אָנוֹ קְיִינָן מִאֵן זַיְלִידְגָּט נִישְׁטָב
שְׁטַמָּאלָט, בְּדִי מִיחָה צָו כַּפְעָעָן". נַאֲרִישְׁקִיטָּפָר וְדָר נִישְׁטָב צָו אַיהֲם אַרְיָין. דָּעַר
אַט דִּי מַעְשָׁה צִיּוֹת, יוֹ שְׁטָאַק מִעֵן הַאַט פָּנוּ אַיְזָן גַּעַדרְוָנְגָעָן, אָנוֹ דָּעַר מַעְשָׁה אַיְזָן וְעַלְכָּבָ

האַפְּעָן גַּעֲלָלָעָן שְׁתָּאָרְקָעָן דָּעַם חִסְדִּים, יָאוֹחֵד
זֶ' זָאָל קַעְנָעָן גּוֹבֵר וַיַּן אַינְן דָּעַם קַאָאָר מִיטֵּדִי
מְחַנְדָּדִים אַיְן גַּעֲוָעָן דָּעַר פְּשִׁיטְבָּעָר "יהָדִי", זְעוּלָּה
כְּפָעָן מַעַן הַאָט נַאֲכָהָר גַּעֲרוֹעָעָן דָּעַם "יְהָדָה".
זַיַּן רִיכְתִּיגְעָר נַאֲמָעָן אַיְן גַּעֲוָעָן זְבָרְקָעָן
עַד אַיְן נַסְּהָלָק גַּעֲוָעָרָעָן יְטַתְּשָׂרִי הַיְקָעָעָן.
זַעַם אַיְן בְּעֻוָּאָזָטָן, אַז עַד אַיְן גַּעֲשְׁתָּאָרְבָּעָן אַיְן דָּעַר
עַלְתָּעָר קָוָן עַטְלִיכָּעָן אַזְוֹגְּצִיגְּגָי אַהֲרָן, אַבְּעָר סְאיַן
שְׁוּעָר קְעַטְשְׁצָוְשְׁטָעָלָעָן דָּעַם טָאָגְּפָן זַיַּן גַּעֲבָרְטָן.
זַעַם יוֹיִיסָט זַוְעָגָעָן זַיַּן אַבְּשְׁתָּאָרְגָּוָגָן אַזְוֹגְּעָמָל
יַאֲהָרָעָן, אַז עַד אַיְן גַּעֲזִיעָן זַזְהָן קָוָן אַז דָּבָר אַיְן
גְּרוֹאַזְיסָטָן; אַז עַד הַאָט אַיְן דָּעַר יַגְעָבָד גַּעֲלָעָה
דַּעַונְתָּאָן דָּעַר יִשְׁבָּהָר קָוָן אַקְעָטָן; אַזְוֹן אַיְן גַּעֲזָעָן
זַעַהָר קְעַתְּהִיגְעָר יִשְׁבָּהָר בְּחָרָבָה. עַד הַאָט וְעַהֲר
זַעַט גַּעֲלָלְעָנָט אַזְוֹן הַאָט בְּעַזְעָסָעָן אַזְוֹהָר שָׁאָר
קָעָן קָאָפָּאָ פְּלָפָּאָ, תְּפָאָ אַרְיִינְטִיטְשָׁעָן אַיְגָעָנָעָן
מִינְיָנְגָעָן אַזְוֹן גַּעֲזָנְקָעָן אַיְן דִּי כְּהָבִי הַקּוֹדֶשׁ,
אַיְן דִּי הַיְלִילְגָּעָר שְׁרִיפְתָּעָן.

שמיד. גות לערבען איז
וועוּן ער האכ שווּן געקענט גות לערבען איז
ויעקב יצחט אנטגעקומען צום לובליגער רביין,
וועלכער איז געווען בעריהמת אלס "חוזה". מען
האט אויף דעם רביין געוואט, איז ער קען זעהן
פֿון איין עק יוועלט בינו דער צוויטער. אט. בײַ
דעם רביין איז ר' יעקב יצחק געיזאָרען אַ הלמִיד;
אנן טאקי דערטאָר, וויל דער רבי זינער, דער
לובליגער "חוזה", האט אויך געהויסען יעקב יצחק,
האט מען דעם הלמִיד נישט געקענט רוּעָן בְּיַי

זְרוּרִידִישׂ בַּיְלָאָגָעָן פֶּאוֹן נֵיעַם פָּאָלְסָמְבָלָאָט

שאַפְעָנֶער שָׁאַדְעָן אֵין אַפְעָלִיזָאָן דָּעַר אַונְגָּן אַהֲנָעַן אֹזָא פֿעָרְגִּיטִיגְוָגָג, יְעַזְּן כְּאֵין בִּיכְלָה אֹזָיְזָיוּעָן, אָנוּ דָעַר אָונְטָעְרָבָעָמָעָר אֵין דָוָרָה דָעַר בְּרָבִיטָן אָין אַיבְּרָעְשָׁהָעָן נִישְׁתָּפְרָעְכִּיטְגָּט בְּעַיְצָרְטָג גְּזַעְזָרָעָן.

דָעַר אָוּמְשָׁטָאנְדָה, אָנוּ דָעַר אָונְטָעְרָבָעָמָעָר, הָאָט רְכְדָעַם, וּזָאָס דָעַר בְּעַטְרָעְפְּנָדוּר אַבְּיִיטָעָר, הָאָט אַזְּרָבִיטָן, אַיְבְּעָרְשָׁהָעָן זִיר אַיְגְּנָעְשָׁאָפָט שְׂכִירָה יְרָחִיבָן אַבְּיִיטְגָּעָן אַרְבִּיטִיטָר, בְּעַזְּוִיּוֹתָן, נָאָר נִישְׁתָּפְרָעְכִּיטְגָּט. בְּכָדִי צָר עָר אֵין נִישְׁתָּפְרָעְכִּיטְגָּט אַרְבִּיטָטָן אָין דִי אַיבְּרָעָן, מְחוּ דָעַר מְאַהְנָעַנדָעָר אַרְבִּיטִיטָר בְּעַזְּוִיּוֹעָן, דָעַר אָונְטָעְרָבָעָמָעָר הָאָט פֿעְרְקִוִיפָט דִי אַיסְ-רְבִּיטְנְגָעָן, אַרְיִינְרָעְכְּעָנְגָעָדִיגָן דִי קָאָסְטָעָן אָוִיךְ אַזְּגָאָבָרְבִּיטָר.

עַמְשָׁעְדִּיגָנָג פָּוָן אַזָּהָן - טַעַב-

בְּכָדִי צָו מְהֻהְנָעַן אַבְּעַטְשָׁעְדִּיגָנָג פָּאָר אַגְעָ-טְפָעָנָעָם שָׁאַדְעָן, אָינוּ גְּעֻנָּג אַיְצְזָוִיּוֹעָן. אָנוּ דָעַר עַטְרָעְעַנְדָעָר פְּאַחַרְטָעְכָנְקִילָר הָאָס נִישְׁתָּפְרָעְכִּיטְגָּט אַיְזְנִיצְזְרִיעִיסְעָן קָיְיָן צְעהָן. נָאָר דָעַר גַּעַ-טְפָנָעָר מְנוּ גָּאָר שְׁבָטָעָן בְּזַוְיִזְוָן, אָנוּ דָעַר פְּצָרָבָר

גַּיִע גְּעוּצָעָן אֹזֶן צִירְקוּלָּאָרְעָן

האנדרלט-ענימיטען. זא יוסטינ-מיניסטרוים קלערט אויף, אzo
או נישט פָּאַדְעָרָעָן הָן אֶלְעָבָעָן פָּעַטְעָנָטָעָן זָוְלְכָעָן אַנְדְּגָדָלָסָטָעָן
אַלְיָוִנְטָרָאָגָעָן, וַיְעַבֵּן פָּוּלִישָׂעָר בִּירְגָּעָר-
סְפָּטָעָר, צְיִינְגִּישָׂעָן מֹו מַעַן פָּאַדְעָרָעָן בִּילְזָוָן.
אַזְׁוּלְכָעָן פָּעַטְעָנָטָעָן, וַעֲמָעָן פָּוּלִישָׂעָר בִּירְגָּעָר-
שְׁשִׁיתָט אַזְׁבָּטָעָר אַסְּרָאָגָעָן-צִיְּיכָעָן.
זִיְּבָאָלְסִיְּוִוִּיטָס, אוֹ אַסְּרָאָגָעָן, אוֹ אַסְּרָאָגָעָן-צִיְּיכָעָן.
פָּגָנוֹרִיטָט שָׂוִין אַין האַנְדְּעָלָלְסְרָעִיגִיסְטָר, אוֹ מַעַן אַיִּם
יִרְגָּעָר הָן אַסְּרָאָגָעָר מִלְּכוֹתָה, מֹו מַעַן אַיִּם
אַזְׁשָׁטוּרִיכָּעָן.

יעַדְעָר אַסְּרָאָגָעָר בִּירְגָּעָר, יוּלְכָעָר וַיְלָאָרִיבָן-
גָּעָן זָיִן פָּרִימָע אַין האַנְדְּעָלָלְסְרָעִיגִיסְטָר, מֹו
שְׁשִׁלְעָן אַזְׁבָּטָעָר אַעֲשָׂתְעִיגָּנוֹגָן דָּעָר פָּוּלִישָׂעָר
פָּקְפָּקְגָּעָר מַאֲכָת, אַזְׁבָּטָעָר אַעֲשָׂתְעִיגָּנוֹגָן דָּעָר גַּעַם
דִּי בַּפְּנַדְעָלְסְרָעִיגָּנוֹגָן פָּעַרְזָוָן וְאַל אַזְׁיָּחָן שְׁתָחָה הָן
פָּוּלִישָׂעָר מִלְּכוֹתָה קִיְּרוֹגָן אַנְגָּוּטָעִיגָּנוֹגָן.
דָּאָר לְעַצְתָּעָר סְאָל אַזְׁיָּחָן גַּיְשָׂת וּבָעָגָן פָּעַרְזָוָלְשָׂעָר,
אַקְּזִיְּעַרְזָוָלְשָׂאָסָטָן, טַהְוָהָאָזָן מַיִּם בְּגָוָעָ-
עָרָה האַפְּטוֹנוֹג אַזְׁרָאָקְרָעִיגָּנוֹסָן.

צְעִיכָּעָן - גַּעֲזָעָן.

הָאָס האַנְדְּעָלָלְסְ-מִינְוִיטָעִים מַאֲכָת אַזְׁמָעָרְקָ-
אוֹ יַעֲדָע עַנְדְּרָזָוָג הָן אַזְׁ-אָרָט הָן אַנְ-
עַדְגָּוּמָנוֹגָן, מֹו גַּלְיָיךְ אַגְּגָמָלָדָעָן יַעֲרָעָן דָּעָם
וְסְטָרִידִ-אַמְּתָט הָן דָּעָר עַדְשָׂטָעָר אַינְסָטָאָנוֹ, אַזְׁ-
עַדְעָה האַנְדְּעָלָלְסְ-מִינְוִיטָעִים אַונְטָעָרְגָּעָמָנוֹגָן, קָאָן פָּעָרָ-
שָׁטָעָן אַזְׁאָגְּגָפְּהָרָת יַעֲרָעָן דָּוָרָה אַסְּרָאָ-
כָּעָרָה.

בִּידָע מַזְעָן אַבָּרְגָּעָן בְּזִוְצָעָן פָּאַהְקִיזְאַלְפִּיְ-
עָם. אוֹיךְ יַעֲגָן אַזְׁוּלְכָעָן עַנְדְּרָזָוָגָעָן מֹו גַּעַ-
לְעָן יַעֲרָעָן דָּעָם אַינְדָּוּסְטִרְיָ-אַמְּתָט.

עַנְמָת פָּאַר פָּאַלִּיטִישָׂעָר פָּעַרְמָשְׁפָטָ-
עָן דָּבָר שְׁגָנָנוֹג אַעֲרָאָדְבָּוָגָן לְזִיט יוּלְכָעָר

יבשטיינצ'יז. יואלט מען דאן אועלכע, שנואים דער
חויבען אועזקַהירען. אבער סוח-כל-סוף וואלאט מאָ
מיך דער שאָסען... אַ, זוי איד בין דיר דאנקפאָד,
בָּאָן, זואָס דָה האָסט מיך אַרְזִיגַעַרטעוויט אַין דער
שָׁשֶׁט דער שיטען קיון אַומְבָּעַוְאַפְּעַוִיט. מענשען".
אוֹן זיען קִיבְּרוֹאָן טראָכט אַיצְט וועגען דעם;
צָו רעדען מיט אַבעגִיסְטָעַרטען טָאָן. — אַיך דעל
עס דיר קִינְגָּמָּאל ווישט פֶּרְגָּזְטֶעָן.
עמָם דָּאוּגָּעָן ייכער געוזען, אוֹן דָז בֵּיזָט אַיך
אַרְזִיךְ אָזִיךְ אַ קָּאָזְקִישׁ פָּעָרְד אָונְדָּאָל
דָּמְבָּרְעַנְגָּעָן, גַּלְיכִּצְיִינְגָּטְרָאָכְט עָר, אוֹ סְעִילִים-כָּאָן —
אַלְאָלָט נִישְׁתְּגַעַּה אַנְדָּעָלָט אָונְן נִישְׁתְּגַעַּה
אַפְּעַלְעַטְעַט. מִיאָסָע רָאָלָע, זוי עַס שְׁפִילְטָעָר —
— אַיך בֵּין ייכער געוזען, אוֹן דָז בֵּיזָט אַיך
אַרְזִיךְ אָזִיךְ אַ קָּאָזְקִישׁ פָּעָרְד אָונְדָּאָל
אַוְנְטָרְקְרָוּמָעָן, — הָאָט סְעִילִים-כָּאָן גַּעֲנוּמָעָן דְּעִירְצָהָה
לְעָן, — אַבער זיען אַיך בֵּין אָזִיךְ גַּעֲלוּגִיעָן אַוְיִיךְ
פָּעָרְד אָונְהָב שְׂוִין גַּעַחַאָן הַנְּתָעָר זִיה אַ צְעהָן
זַוְּיָּאָרְטָמָן יוּגָּג אָונְגַּעַהְעָן, אוֹן דָז בֵּיסְט נִישְׁתְּ
הָאָב אַיך שְׁבָעָל אַיוּקָגְּלָאָפְּרִירָט אַין דָעַם וְהַעֲנָטָה
צָעָן אַיְלָה (דָאָרָף) גַּעֲנוּמָעָן מִיט זִיה אַ צְוָאָנְצִיג
הַיְמִינָשׁ תְּשֻׁטְשָׁעָנְצָעָם, אוֹן אַזְוָעָק מִיט זַיְה
יַאֲגָעָן דִּי קָאָזְקָעָן. אַיך הָאָב גַּעַבְגִּינָעָן, אַרְעָר אַ טָּזָר
מוֹן דִּיר פָּאָקָעָן אַדְלָר אַ לעַבְדִּיגְעָן, אַרְעָר אַ טָּזָר
טָעָן! עַס אַיְזָמִיר גַּעַגְגָנָעָן דָעָרָן, אוֹן אַיך זָאָל
בְּעַיְוּזָן דִּי דָאָזְגָּעָן הַנְּתָט, אוֹן סְעִילִים-כָּאָן אַ
מַעַשְׁנָשָׁן דָוִיבָט מַעַן נִישְׁתְּ צָו אָזִיךְ לַיְיכָט. אוֹן פָּאָר
נִאָמָר אַזְדָּאָה אַיך מַזְרָא גַּעַהָאָ... — הָאָט סְעָד
לִים-כָּאָן צְוָוְעָגְבָעָוּ מִיט אַ שְׁמַיְיכָעָל, אוֹן גַּעֲבָלִי
בְּעַן שְׁטָן.
— פָּאָר. זַוְּאָס הָאָסְטָר מַזְרָא גַּעַהָאָ, בָּאָן? —
הָאָט קִיבְּרוֹאָן נִיגְעָרָג גַּעַרְעָגָט.
— אַיך הָאָב מַזְרָא גַּעַרְעָגָט, אַלְיָ, — הָאָט סְעָד
לִים-כָּאָן שְׁטָיל גַּעַונְטוֹנְעָרָט, כְּדִי דִי רְעַשְׁת פָּוּ
וַיְיַע מַעַשְׁנָעָן זָאָלָעָן נִישְׁתְּ דָעְרָהָאָ... אַיך
הָאָב מַזְרָא גַּעַהָאָ, אַזְטָאָמָעָר פָּאָקָעָן זַיְה דִּין אַ
לְעַבְדִּיגְעָן אוֹן זַיְה נִעְמָעָן דִּיר פִּינְגָּעָן, קָאָסְטָו
בְּגָמָלָא נִישְׁתְּ אַוְיסְהָאָלָטָעָן אוֹן אַלְעַן דָעְרָהָאָ...
פְּעַרְשָׁתָהָטָט?... זַוְּאָס הָאָסְטָר גַּעַעְעָנָט אַזְאָ
אַיְגָעָן? זַוְּאָס קִיפְּסָטוּ מִיךְ קִיבְּרוֹאָזָס גַּעַזְבָּט, זַוְּאָס אַזְאָ
סְעִילִים-כָּאָן בְּעַרְשָׁאָטָקְטָאָזָס גַּעַזְבָּט, זַוְּאָס אַזְאָ
פְּלַאֲצְלִיבָגְטָאָן בְּעַרְשָׁאָטָקְטָאָזָס...
(פְּאָרְדוֹזְעָזְגָט קִמְטָט)

ד. פאנק-חובות

ז'יט דעם יאָהָר 1935 קְפַעַלְכִּיכְתָּע בֵּי אָנוֹן
 אַיִן פּוֹלִילָן אֲדָעָקָרָעַט, וּוּלְכָבָעַר קְיִיחָרַט אַיִן
 תְּהַנְּחָהָא אֲזִיכָּן גַּעֲבִיט פָּוֹן פְּרָאֶצְעָנְטִירָעַן אַיִן אַזְּיסָ-
 צָאַהָלָעַן הַפְּאָצְפָּקָהָזְבָּוּהָ.
 דִּי בִּשְׁוֹשָׁן מְנוּגָּן פָּוֹ דַעַת טְפָעַן גַּעֲזָעַן זְעַעַן
 לְבָלָהָן אַזְּסָּאָד הַדְּבָרָעַן קְחָזָבָהָן וּוּלְכָעַן הַבָּזָן
 קְוִינְטִירְמָן דַעַם 10 אַזְּדָרְלִיל 1933.
 דִי גְּנָהָהָה בְּעַשְׂעָהָן אַיִן רַעֲזָצְרָאָן דִי צִינָ-
 עָן בֵּין 6 פְּרָאֶצְעָנָן יְעָהָרְלִיךְ, פָּאָרְדָּעָר צִיְּשָׁת פָּוֹן
 אַפְּרִיל 1933 אַנְהָוִי בְּעַנְדִּיגְ אַיִן אַיִן פְּרָאֶלְאָגְנָגִי-
 גָּזָן דִי צְאַהָלוֹגָגְסְ-קְלִיכָּט פָּוֹן דִי אַיִיגְעַנְטְּלִיכְעַן חְזָבָהָן
 אַזְּזָן 1 יְאָנוֹנָאָר 1988.

פָּנִים דַּי דְּרֵמָאנְגָּטָן הַנְּהוֹת זַעֲנָעָן בְּעַרְעֶכְתִּיגְתָּן
גַּעֲבִיסְעָן אֶלְעָלָה הַפְּאַטְעַקְבָּלְיְ-חִזְבָּה, אַוְמָאָפָּה
עַנְגִּיגָּה פָּנִים מַאֲצָעָרְיָלְעָן מִצְבָּה, אַיִן וּוּלְכָעָן זַיִד גַּעַל
בַּעַנְן וִיךְ אַזְוִי שְׁמָעַלְתָּה זִיר פָּאָר דַּעַר עַנוֹן אַיִן
יִינְגִּיצְיָה.

פָּאָקְטִישָׁ אַיִן אֶבְעָר דַּעַר אַגְּבוּיוֹזְעָנְגָּר דְּעַקְוּרַעַ
עַשְׂתִּימָטָן בְּלוֹזָן, פָּאָר דִּי יַעֲנִיגָּע בְּעַלְיְ-חִזְבָּה, יוּעַלְלָה
גַּז זַעֲנָעָן דְּרוֹיכָן הַעֲרָשְׂנָעָן קְרִיזִיסָּה רְוַיְ-רִיטָּה
יַעֲזָרְעָן אַיִן וּוּלְכָעָן וּוּלְטָעָן גַּעֲקָעָן גַּעֲנְצְלִיךְ
אַפְּגַּבְּשָׁעַדְעָנְקָט וּוּרְעָן פָּנִים אַיְ-בְּרַהְלָלָאָה, אַזְבָּה דִּי
קְוֻזְעַקְצִיעָן פָּנִים וּיְעַרְעַע הַפְּאַטְעַקְבָּלְיְ-חִזְבָּה וּוּלְאַתָּה דָּרָכָה
לְפִיהָרָת גַּעֲזָרְעָן מִתְּ דַּעַר גַּאנְצָעָר שָׁאָרְקִיטָּה.
דְּעַרְיְ-בְּעָר גַּסְטָקָע דַּעַר אַרְטָטָה 11 פָּנִים דַּעַר
אַנְטָעָן דְּעַקְוּרַעַ רְעַכְתָּה דָּעַם מַעְנָעָר, זַי בַּאלְדָה דַּעַר
לְקִינְטָן זַיִד אַיִן אַגְּדִירְקִטְעָר לְאָגָע, בַּעַת דַּפְּרָ
פְּלַחְבָּה הַיְ-הַרְתָּחָה אַגְּרִיטָה אַגְּרִיטָה אַגְּרִיטָה
וּלְלָעָר מִצְבָּה אַיִן אַגְּלַעְנְצַעְנְפָרָה, אַיִן פְּאַרְאַצְטָרְיָה וְאַל פָּנִים אַזְעַלְכָעָן
אַקְצִיעָן, אַזְזָעָר הַאָטָם גַּעֲוָוָאָסָטָן, גַּעֲמַעְנָדָגָה דָּעַם טְשָׁעָק
אוֹזְיָה אַיִתָּם אַיִן נִשְׁתָּחָקָה קְיִינָן דַּעַקְוּגָן,
הַאֲבָעָן נִשְׁתָּמָת קְיִינָן בְּעַדְיִינְגָּה פָּאָר דַּעַר פְּעַרְאָגָטָן
וּוּאָסְטִילְקִיטָּה פָּאָר אַיְ-שְׁמָעַלְעָן אַטְשָׁעָק אַיִן
דַּעַקְוּגָן.

דַּי טְפָנָה, אַזְזָעָר טְשָׁעָקְבָּעָמָעָר הַאָטָם צְרָגָעָט
וְאַגְּטָן צְוָו פְּרַאְלָגְגִירְעָן דָּעַם חָזָב, צְוָו גַּעֲמָעָן אַגְּבִיְעָם
טְשָׁעָק, אַזְזָעָר הַאָטָם גַּעֲוָוָאָסָטָן, גַּעֲמַעְנָדָגָה דָּעַם טְשָׁעָק
אוֹזְיָה אַיִתָּם אַיִן נִשְׁתָּחָקָה קְיִינָן דַּעַקְוּגָן,
הַאֲבָעָן נִשְׁתָּמָת קְיִינָן בְּעַדְיִינְגָּה פָּאָר דַּעַר פְּעַרְאָגָטָן
וּוּאָסְטִילְקִיטָּה פָּאָר אַיְ-שְׁמָעַלְעָן אַטְשָׁעָק אַיִן
דַּעַקְוּגָן.

אַיִבְעַר שְׁעָהָן.

פָּאָר אַרְבִּיטָן אַיִן אַיְ-בְּרַשְׁתָּהָן קָאָן מַעַן פָּאָר
גַּעֲרִין אַזְעַרְגִּיטְבָּגָגָן נַאֲר אַיִן דָּעַם קָאָל, יוּפָן אַזְיָה
אַזְיָה אַזְאָרְבִּיטָן אַיִן גַּעֲזָעָן אַנוּעְרַלְיְ-בְּגָנִישָׁ פָּנִים
דַּעַר בְּעַרְוֹקְעָנְעָר מַאְכָתָן, אַיִן גַּעֲגָנְקָאָל קָאָן מַעַן

וועויל דיזה-נשלך דארט צאהלען אַסְטֵ-לאָהָאָטָאָר?

למשל: דער לאָקָאָטָאָר וואָינט אין אַסְטֵ-5 צי-
מערדיגער דיריה אָונִין צָהָלֶת קְבֻּחַ הַגְּדָרֶת לְ. אַ
קוֹוָאָרָאָטָאָר. צָהִידְ צִימָרְטָאָזְ וְעַזְצָקְ פְּרַעֲדִיבְגָּזְזָן צְיָהָן
סְוּבָּלָאָקָאָטָאָר, מְאָגְ דְּשָׁאָזְ נְאָקָאָטָאָר גְּלָעָדְן אַסְטֵ-סְבָּזָן
לאָקָאָטָאָר קְאָזְ אַסְטֵ-צָהִידְ פְּלַאָזְגָּעָנָזְ צִימָעָרָעָן נִישָׁט
מעהָר זַי 260 זָל.

גָּאנְזָן אַנְדָּרָעָ בעַיְיָהָגָגָעָן גִּלְעָדָן שָׂוִין, זְוִין
אַסְטֵ-לאָקָאָטָאָר פְּרַעֲדִינָגְטָזְ אַסְטֵ-סְוּבָּלָאָקָאָטָאָר אַסְטֵ-מַעַבָּ-
לִירָטְ צִימָעָר. דָּאוּן אַזְ דָּער לאָקָאָטָאָר בְּעַרְעַכְתִּיגָּט
צְיָהָן גַּעַמְעָן קְאָזְ סְוּבָּלָאָקָאָטָאָר אַסְטֵ-צְוָשָׁלָאָגְ בֵּין 75
פְּרַאָצָעָנָטְ צְיָהָן דָּער סְמָמָעָן, זְוִיקְיָל עַר צָהָלֶת אַלְיָין
קְאָרָ דָּעַם פְּרַעֲדִינָגָעָנָעָם טִילְ לאָקָאָל.

זְוִיבָּאָלְדָן דָּער לאָקָאָטָאָר עַרְתִּילְיטָס דָּעם סְבָּבָ-
לאָקָאָטָאָר נָאָר אַנְדָּרָעָ לְיִיסְטוֹגָגָעָן, זְיָה לְמַשָּׁל: בְּעַ-
רְיָנָגָגְ, בְּעַלְיכְּטוֹגָגְ, בְּעַהְיִצְוָגָגְ, טְעַלְעַפָּאָן, אַ.א.ז.
מַעַג עַר אָזְהָה קְאָזְ עַרְתִּילְעָן דִּי אַוְיְסָעָרְעַכְעַנְטָעָ-
לְיִיסְטוֹגָגָעָן פְּעַלְדָּלָאָגָגָעָן אַסְטֵ-בְּעַוְנוֹדָרָעָ עַנְשָׁפָרָעָ-
כְּעַנְדָּצָקְ עַרְגִּיבְגִּינְגָגְ.

איָן האַיְינְטִיגָעָן אַרטִּיקָעָל רְצָדָעָן מִיר אַיְינְגָנְטָ-
דָּךְ דְּלָעָן סְפָּלְקָעָטָאָרָעָן, וְעַלְכָּעָן וְאַזְיָּעָן אַיְינְגָעָן
יְלָעָן קְאָזְ לְאָקָאָלָעָן. זָהָם אַגְּטָעָרְלִיגָעָן דִּי בְּעַשְׁטִ-
גָּגָעָן וְעַגָּעָן לְאָקָאָטָאָרָעָן שָׂוִין.

מַעַן מַעַג אַבָּעָרָעָן קְעַשְׁתָּמְלָעָן, אָנוּ דִּי וְעַלְכָּעָן
אַרְמָמָעָן, וְעַלְכָּעָן פְּעַרְקָלְכְּטָעָן אַיְינְגָעָן אַלְמָעָן הַיּוֹעָר.
אַגְּנָעָן דְּסְגָּלְיִיכָּעָן אַירְקָהָבָעָן אַגְּוּעָנְדִיגָעָן בְּיָמִים
אַגְּוּלְיִיךְעָן דִּי סְוּבָּלָאָקָאָטָאָרָעָן בְּעַצְחָהָגָעָן אַיְ-
דָּעָהָיּוֹעָר.

בְּכָל גַּעַנְומָעָן טִילְיטָס דָּאסְ גַּעַזְעָן אַיְינְ דִּי
סְבָּלָאָקָאָטָאָרָעָן אָנוּ צְוּוִי קְאַטְעַגְאָרִיעָס: עַרְשָׁתָעָנָס
אָנוּ אַזְעַלְכָּעָן, וְעַלְכָּעָן פְּעַרְנָהָמָעָן אַלְיִידְגָּעָן טִילְ
אַקָּאָל, אָנוּ אַזְעַלְכָּעָן וְעַלְכָּעָן פְּעַרְנָהָמָעָן אַסְטֵ-
רְטָהָעָן טִילְ לאָקָאָל.

איָן עַרְשָׁתָעָן פְּקָאָל מַעַג אַסְטֵ-לאָקָאָטָאָר נַעַמְעָן
אַזְנוֹן סְוּבָּלָאָקָאָטָאָר, אַחֲזָן דָּער סְמָמָעָן, וְאָסָעָר צְלָלָ-
לְיִזְן קְאָרָזְן גַּעַדְגָּעָנָעָם טִילְ לאָקָאָל, נָאָה אַצְ-
לָאָגְן גַּזְ 30 בְּרָאָטָעָן.

שְׁמוֹר מִדְנָעַ צִירֶמְנָעַ

ראמאז
— נו, איצט מארש פון דאנען! — גיט טען זיך זיין א זאגן — איגענטליך זאלט איר גונדרגעטן...
סיד-יכאַן צו זיך אַלעמען אָוּטשיסען — ניט ער צו.
סיד-יכאַן אַלעמען געהאנדעטליך יעדע אַינען, אִיהָד זונט שׂוֹצְלָאוֹז אֶבְּרָעָמָן רַחֲמָנוֹת יוֹיל אַהֲרָן אַיְזָק נִישְׁתָּהָאָפָּעָן, יוֹאָרִים אַהֲרָן וַיְהִי דָּאָר מִינְיָנָן שְׁנָאָרִים. מָאָרָשׁ פָּוֹן דָּאָגָּעָן! אַזְּבוֹן דָּאָס לְעָפָעָן אַיזְּוֵין זְיַעַר. זְיַעַר אַבְּפָרָאַךְ אַזְּבָּר טַעַם נִישְׁתָּהָאָפָּעָן, וַיְהִי דָּעָרָתָן נִישְׁתָּהָאָפָּעָן פָּוֹן דָּאָגָּעָן לְפָבְּרוֹגָעָן! פָּאָדָרָתָן נִישְׁתָּהָאָפָּעָן פָּוֹן מִיר קִין שְׁוֹם זְאַן. האָט אַהֲרָן גַּעַתְּרָטְן!
די קְאָזָקָעָן האָפָּעָן זיך שְׁבָעַל גַּלְאָזָעָן גַּעַתְּרָטְן אָוּמְקָעְנְדִיגְאָס זְאַלְעָוֹז וַיְהִילָּפָעָן, מָוֹרָא האָבְּעָנְדָרִיגְאָס. אָז אַסְ-אָטְזָעָט עַטְסָלִים-כָּאָן אַנְהָהָבָעָן אַיְזָק וַיְהִי אַשְׁרָרִי. אֶבְּרָעָמָן סָלִים-כָּאָן האָט וַיְהִי נִישְׁתָּהָאָפָּעָן, עַד האָט זיך גַּעַלְאָטָס פְּרִיְּיוֹ אַזְּוֹעַקְגָּהָן.
אַפְּלִילְוָה קִיבְּרִירְאָזְזָה האָט זיך גַּעַוְאָגְנְדָרָט אַיְזָק טַלְיִים-כָּאָן אַיְצְטִיגְעָרָה האָנְדוֹלְבָגָה. דָאָס האָט אַיְבָּעָרָגְאָס גַּעַשְׁטִיגָּעָן אַלְעָוֹז זְיַעַן בְּיַזְּ-אַיְצְטִיגָּעָן בעַגְוִירְעָן זְעָגָעָן דָעַר מַעֲשָׂלִים-כָּאָן מָאָרָאל. האָנְדוֹלְבָגָה מעַן דָעַן זְעָמָן סְאַיְוֹן אַהֲרָן זיך נִישְׁתָּהָאָפָּעָן. אַז וַעֲלָבָעָן עַר קִיבְּרִירְאָזְזָה האָט בְּיַזְּ-אַיְצְטִיגָּעָן פְּקָרְעָפָרָטָה? האָנְדוֹלְבָגָה מעַן דָעַן אַזְּוֹן אַרְסִישָׁעָן מִילְּעָטָרָה? אַזְּנָה דָעַר פְּאַלְצִיזָה? אַזְּנָה דָעַר גַּעַוְלְשָׁאָטָה אַזְּנָה קְלָעְמָיוֹן?
די דָאָזְגָעָן קְאָזָקָעָן האָפָּעָן דָאָר גַּעַתְּרָטְן פָּאָר אָנוֹ אַיְזָקָבָעָן אָוּמְצָבְרָעָגָעָן סָלִים-כָּאָן-עָן. וַיְהִי הָאָזְגָעָן זְיַעַר אַיְזָקָבָעָן נִישְׁתָּהָאָפָּעָן עַרְקְלָעָן צְוָלִיבָעָן אַדְרָאַיְצְטִיגָּעָן אוֹרְזָאָזָה, יוֹיל וַיְהִי האָפָּעָן שְׁנָאָרִים דָעַר דָאָזְגָעָן, פְּלִינְקָעָרָעָן אַזְּנָה שְׁהָגִיעָרָעָן שְׁנָאָרִים קְעָן אַלְגִּיגְעָרָעָן, שְׁנָאָרִים אַיְזָק טַוְיָה אַזְּנָה דָעַר דָאָזְגָעָן, שְׁנָאָרִים אַיְזָק טַוְיָה אַזְּנָה זְיַעַר האָט זְיַעַר אַיְצְטִיגָעָן, פְּלִינְקָעָרָעָן אַזְּנָה אַיְזָק טַוְיָה זְיַעַר.
מִר קָאָגָעָן טַאָקָעָן אַזְּוֹעַקְגָּהָן פָּוֹן דָאָגָּעָן?
סָלִים-כָּאָן עַנְדָעָתָן נִישְׁתָּהָאָפָּעָן זְיַעַן זְיַעַר. אַזְּנָה אַקְנָת אַהֲרָן גַּעַזְאָגָט, אַהֲרָן קָאנְט גַּעַהָן, — קָאנְט אַהֲרָן זְהָעָפָעָן?
גִּיב אָנוֹן כָּאָטָש אַזְּ צְיוּיָהָה, מִוּעָט אַזְּנָה בְּעַשְׁטָרָאַקָּעָן... — האָט זְיַד דָעַר קָאָגָעָן צְוָהָן צְוָהָן!